

ДИСКУСИОННИ МОМЕНТИ В РУСКО-ТУРСКАТА ОСВОБОДИТЕЛНА ВОЙНА Проф.
д-н Евгений Гиндев

(Изказване на кръгла маса в Плевен на 30.11.2009 г.)

В началото на моето изказване трябва да призная, че когато получих поканата да участвам в тази кръгла маса, известно време се колебах. Колебанията се засилиха когато помислих върху предложената тема за обсъждане : защо точно Руско-турската освободителна война и защо точно „дискуссионни моменти” в нея ? Нима това е в дневния ред на нацията точно сега, когато сме изправени пред предизвикателството на всекидневното оцеляване ? Имах и други съображения - по образование съм военен технократ и нещо и друго зная и разбирам от въоръжената борба и по специално от нейната военна форма. Учил съм, че след бой, сражение, операция, война може много и дълго да се расъждава как те са протекли, къде са допуснати професионални грешки и къде военният професионализъм и отстъпвал пред други по-сериозни и важни мотиви. И тогава ми стана интересно предполагаемия контекст на разговора, какви явни и не до там цели са поставени и какви резултати се очакват. Затова и се съгласих.

В последните 15 години се занимавам с геополитика и геостратегия. Това ми помага по новому да осмислям различните аспекти на природноисторическия процес, в това число и ролята и мястото на историческите и на военноисторическите изследвания, ролята и мястото на националната идея и на националната политика в тези области. Спомням си много интересно и поучително изказване, което отнасям и към днешния ден : “Няма никакво значение дали правдиво се отразява и разказва историята на народа ни, тъй като науката след всеки няколко години мени своите хипотези... Важно е, професионалните историци да имат такъв поглед върху историята, който укрепва нашето общество и неговата национална гордост”. За да не ви смущавам, авторът ще съобщи накрая кой го е казал (това е Хайнрих Химлер пред събрание на немските историци. Виж К.Грюнберг – Гитлер. Биография Фюрера. “Република”. Москва, 1995. Стр. 256). Важното е, че той, според мен, е прав.

Какво имаме като предмет на разсъждения пред нас ? – руско-турската освободителна война. Към какво се стремим ? – да се доберем, да постигнем някаква абсолютна истина за нея, като я оглеждаме по всичките ѝ компоненти. Възможно ли е това ? – съмнявам се. При такива глобални събития, а руско-турската освободителна война по своя обективен смисъл и замисъл е наистина глобално събитие – оценъчния елемент изцяло зависи от гледната точка. Тя е една за Руската империя, друга за нас, българите, трета за Австро-Унгария, четвърта за Германия, пета за Великобритания и шеста за Турция. И ако съединим всички тези гледни точки може да се надяваме на успех и при интерпретацията на тесния военно-професионален въпрос.

Правени ли са подобни опити ? – и още как. Мога да се позова на малко известната статия на Фридрих Енгелс «Външната политика на руския царизъм» написана през февруари-август 1890 г. и широко разпространени в Европа. Появява се на български

език в сп. «Балканска зора» от 21.02-3.03.1891 г. Независимо от своята известна ограниченост, статията представлява широка историческа панорама на новата руска история и трябва да бъде прочетена от всеки, който сериозно се занимава с протичащите днес процеси на планетата. Имено такива, синкретични изследвания трябва да се поставят в основата на всякакви други исторически изследвания.

Защо казвам това ?

Защото сме свидетели на застрашително опасна тенденция налагана в света и в България арогантно, агресивно и много настойчиво. В теорията на вълоръжената борба тя е известна като конциентална война, която се води с помоща на социокултурни вируси разпространявани в общественото пространство и поразяващи съзнанието на народа и нацията. Такъв социокултурен вирус е „новият прочит“. Сега е модерно всичко да се прочита отново : детски приказки, литературни и музикални произведения, география, история, религия, сексология, нравственост и всичко друго каквото си намислите. В класическата трагедия на Шекспир „Ромео и Жулиета“ Ромео е гей, Жулиета – проститутка, а Тибалт – наркотрафикант и кандидат-депутат. Има, наистина, просто потресаващи неща. Изкушава се да ви предложи само четири от тях (аз имам по-пълна колекция), така или иначе свързани с темата :

□ Изборът на „Под игото“ (за най-любим роман на българите) е поредното клише от миналото. Омерзен съм, че тази книга е преведена на толкова много езици. Читателите, като видят, че авторът ѝ е българин, ще си помислят, че сме идиоти. (Тома Марков, поет, пред в. „Новинар“ от 24.03.2009 г.).

□ По-добре беше да бяхме останали под турска власт. Все някак си щяхме да се освободим по някое време (Божидар Димитров във в. „Сега“ от 3.03.2007 г.).

□ Често казвам на студентите си : Българина нощно време да го събудиш и да го стрешнеш, че идва враг, той няма да погледне на североизток, а в друга посока (проф. Георги Марков във в. „Труд“ от 4.03.2007 г.).

. □ Американците са ни освободили от турско робство, а Русия само е минала след тях и е обрала лаврите (Клара Петрова, бивша учителка, депутат от НДСВ в 39-то НС. Цитира се по статията на Сталю Сталев във в. „Нова Зора“ от 3.06.2003 г.). □

Има и още по интересни, философски прозрения. В навечерието на националния ни празник през 2008 г. Божидар Димитров заяви, че “съвременната българска национална идея е просперитет и благоденствие”. Казано просто, той обяви за национален идеал “пълният корем”. Казано още по просто, Б.Димитров свежда идеала до гастрономията. Но голяма част от българските национал-революционери бяха хора осигурили си “просперитет и благоденствие”. За тях, обаче, това не се оказа достатъчно. Изглежда са нямали национална идея.

Както виждате действието на социокултурните вируси има многопосочни последици. Става дума за много сериозни неща. Особено ясно го каза г-н Ивайло Дичев :

“Когато настане време българите да преосмислят своята национална идентичност, това трябва да започне с националния празник. Той трябва да бъде сменен с друга дата, която наистина има връзка с България – тук и днес” (в. “Сега” от 28.02.2003 г.). Ако казаното го преведем на български език, г-н Дичев предлага, за национален празник да бъдат обявени датите или на влизането в НАТО, или на влизането в ЕС, защото “те наистина имат връзка с България – тук и сега”.

Всичко казано броди из българското обществено пространство и не трябва да бъде пренебрегвано. Ние като българи трябва да сме наясно какво искаме и от своята история, и от своето настояще, и от своето бъдеще. Не трябва да оставяме миналото в нечисти и антибългарски ръце и да смятаме високомерно, че познаваме това минало по-добре от хората живяли тогава. Виждате ли, не сме били под робство, а под присъствие, не е имало Батак, по онува време сме живеели доре и сме контактували с целия свят, имало е безпристрастно турско правосъдие, първото етническо прочистване извършили руските освободителни войски и други подобни. Буквално преди два-три дни прочетох във в. „Галерия” от 26.11-2.12.2009 г. статия от проф. Кръстьо Манчев в която е демонстрирано пълно неразбиране нито на история, нито на изкуство (има предвид интерпретацията на знаменитата картина на Баташкото клане). Не трябва да допускаме да ни откъсват от корените ни и да ни лишават от осветени от вековете стерiotипи и митове, като ни налагат нови стерiotипи и митове напълно лишени от връзките ни с нашите велики мъртавци. Очевидно авторите на цитирани по-горе „бисери” на са чели Ботев. Не знам как се преподава Ботев в училищата, но ако съдя по моите деца – никак. Но ето го автентичния Ботев : „Ние знаем твърде добре, че в Европа, която се гордее с всякакви „богугодни” и „човеколюбиви” учреждения и в която има съставени общества даже за състрадания към животните – в тая съща Европа е съществувал и съществува заговор против освобождаването на южните славяни и въобще свободата на цялото човечество” (В. „Знаме” от 3.05.1876 г.). Е, как ще „вързваме” нашата история ? Нещо да се е променило ?

Има сентенция от Фонтенел, повече известен като френския драматург Пиер Корней : “Историята е лъжа, за която са се договорили историците”. Нашата история трябва да се преценява не по отделните разпокъсани, спорни или изопачено интерпретирани факти, а според течението на природно-историческия процес и по неговите резултати.

Аз нарочно неразглеждам «дискусионни моменти в руско-турската война». Смятам го за ненужно днес и че излъчва ненужни послания, макар, че чух интересни и поучителни неща. Знам обаче медицински факт. От цяла просветена, демократична и хуманистична Европа само Русия не се поколеба, независимо от всички съвременни уговорки, да пренесе в жертва 200 000 свои синове, за да ни освободи, да ни дари нашата държавност, Конституция, наука, армия и бъдеще. И може би затова, Българската православна църква и до ден днешен официалните си молитви започва с думите : „Блаженно почившаго освободителя нашего Александра Николаевича и всех войнов падших на поле брани за веру и освобождение Отечество нашего да помянет Господ Бог во царствий Своем, всегда, ныне и присно и во веки веков. Амин”.

Някои ехидно питат : До кога ще благодарим ?

Отговарям : Докато я има България. Така, както правят децата към родителите си. Разбира се – в културните семейства.

Тази признателност, благодарност и уважение към Русия не е заради Русия, тя е заради нас и заради уважението на другите народи. В тъжните и жестоки дни на Ньойския договор Уистън Чърчил каза за повалена България : „Така се пада на страна вдигнала ръка срещу своя освободител !”

Дано не се наложи някой друг световен политик да ни го напомни в скоро време.

Проф. Евгений Гиндев е член на НААФ. Не само за това, а и защото считаме авторът за един от най- значимите автори, работещи по въпросите на националната сигурност, като разбрахме, че няколко печатни медии, които първоначално са проявили интерес към материалите, в последствие са отказали тяхното приемане и публикуване ние му осигуряваме нашата трибуна. Ние сме готови да излагаме за нашите читатели, членове и всички, които се интересуват от различните аспекти на националната сигурност всякакви значими изследвания и мнения, без да се съобразяваме с това, дали те са удобни или не.

Един от тези аспекти безспорно са международните отношения.

В материалите си проф. Гиндев поставя въпросът за българо- руските отношения.

Ако те са били важни в своето историческо развитие, не по малко важни са и сега, когато обективното развитие на глобализацията непрекъснато и динамично се променя средата за сигурност.

Променят се и геополитическите концепции на различните държави(ако политиците и отговорните за политиката са на нивото да ги определят и следват).

Като публикуваме двата материала на проф. Гиндев, ние сме готови да дадем трибуна и на други, напълно противоположни становища, защото считаме, че в дискусиата може да се намери необходимата за обществото и държавата истина.